

PSYCHOTROPIC, HALLUCINOGEN AND NARCOTICS PLANTS IN ROMANIAN FOLKLORE AND MYTHOLOGY

Constantin-Andrei PĂTRĂUCEAN

PhD Student, University „Ștefan cel Mare” of Suceava

Abstract: Romanian mythology contains numerous magical-ritual beliefs and practices that can fulfill their true purpose only with the help of external symbolic stimuli: in this sense, in the present work we focused our attention on psychotropic botany and its image within Romanian folklore. We must state from the outset that open discussion of narcotics and hallucinogenic plants has until recently been considered taboo, perhaps because of the effect they can have on the human psyche. Thus, in the present study we aim to create a general picture of psychotropic plants from Romanian mythology, bringing into question involuntary intoxications or cases in which these plants are used in certain rituals and magical practices, but starting with a brief context of the existence of shamans. This paper is not an encouragement to try narcotics and hallucinogenic plants, but aims to discuss magical or even medicinal effects as they occur within archaic societies. Starting, in particular, from Andrei Oișteanu's study on psychotropic plants, we made an inventory of plants specific to the Romanian people, among which we mention: sorghum, butcher's wort, hemp (cannabis sativa), poppy, rye horn, hashish, opium, elder or even various alcoholic beverages with strong psychotropic effects.

Keywords: mythology, psychotropic plants, hallucinations, ritual, magic.

În cadrul mitologiei au existat, încă din vremurile arhaice, anumite practici și tehnici care au avut la bază existența magiei, ca fenomen cultural. Fără a pune semnul egal între magie și religie, unii specialiști susțin că religia primitivă ar avea de fapt la bază o formă a magiei, în care este prezent cultul animismul. De-a lungul timpului, magia a intrat în contact cu religia, psihologia sau ocultismul, conducând, *in genere*, către ideea că omul este capabil să domine natura în mod magic sau ocult. Realizarea actului magic presupune, bineînțeles, existența mai multor etape și procese care conduc către rezultatul actului magic; de pildă, în cazul vrăjitoarelor: indicarea cu săgeata magică, efecte fonetice prin care se reproduc sunete din natură (ale tunetului, ale vântului etc.) efecte de furie, timp în care au loc anumite descântece prin care sunt invocate simboluri legate de scopul vrăjitoriei; în cele din urmă, în majoritatea descântecelor există aluzii mitologice, trimiteri la strămoșii care au conferit puterea magică și care există în continuare ca ființe superioare: „Celor mai multe dintre trăsăturile descântecului magic, comenzilor, invocațiilor, metaforelor, le corespunde un flux de cuvinte natural în imprecizie, amenințare, exorcism și în descrițiile dorințelor neîndeplinite [...] Se poate spune fără exagerare că mitologia cea mai tipică, cea mai mult dezvoltată în societățile primitive este aceea a magiei.”¹

În cadrul realizării actului magic, *performerul* trebuie să își utilizeze capacitățile extatice, de aceea este obligat să pătrundă într-o așa-numită transă extatică pe care o poate provoca prin diferite metode; una dintre aceste metode poate fi și folosirea unor narcotice și plante halucinogene, cu efect psihotrop. Mitologia românească conține numeroase credințe și practici magico-ritualice care își pot îndeplini adevăratul scop doar cu ajutorul unor stimuli simbolici externi: în acest sens, în lucrarea de față, ne-am

¹ Bronislaw Malinowski, *Magie, știință și religie*, Editura Moldova, Iași, 1993, p. 130 și 135.

orientat atenția asupra botanicii psihotrope și a imaginii acesteia în cadrul folcloristicii românești. Acest articol nu reprezintă o încurajare de încercare a narcoticelor și a plantelor halucinogene, ci își propune să discute efectele magice sau chiar medicinale, așa cum apar acestea în cadrul societăților arhaice.

Sunt binecunoscute transele șamanilor care au atras atenția multor specialiști, considerând șamanismul drept un fenomen prin care se poate exprima sacrul, prin experiențele personale ale inițiatului. Fiind o tehnică a extazului² cum o numește Mircea Eliade, șamanismul presupune existența unui mediu psihic de mare intensitate, iar în cadrul suspendării activității senzoriale și intelectuale, plante precum *ayahuasca* pot produce efectul dorit. Pe lângă acestea, specialiștii vorbesc și despre LSD, ca fiind un amplificator nespecific de procese mentale care favorizează emergența diverselor manifestări și trăiri care țin de profunzimea inconștientului: accelerarea pulsului, dilatarea pupilelor, transformări perceptivă, alterări ale percepției timpului și spațiului, modificări afective, experiențe religioase și mitice. Binecunoscuta plantă șamanică care provoacă puternice halucinații, *ayahuasca*, nu este văzută însă ca o plantă psihotropă extrem de periculoasă, specialiștii susținând că ar fi „modelul unei forme de conștiință în care eul se concentrează asupra realității interne și favorizează conștiința spirituală necesară pentru ca viața pe această planetă să poată merge înainte [...] [ayahuasca] ajustează și reorientează sistemul nervos, meridianele și energiile interne care reglează conexiunile dintre corp, suflet, spirit.”³

Antropologul și istoricul religiilor, Andrei Oișteanu, tratează în mai multe studii existența plantelor psihotrope în mitologia românească (*Ordine și Haos. Mit și magie în cultura tradițională românească*, Editura Polirom, Iași, 2013; *Mythos și logos*, Editura Nemira, București, 1997 etc.). În general, în toate studiile sale, acesta observă utilizarea acestor plante în scop preponderent terapeutic, însă pune accentul, în mod special, pe situațiile în care plantele psihotrope ar putea fi utilizate mai ales în diverse practici magice sau cu efect halucinogen și narcotic.

Din cele mai vechi timpuri, poporul român a dezvoltat în mitologia acestuia o diversitate de credințe legate de *cultul mătrăgunei*. În mitologia românească, mătrăguna este una dintre cele mai recunoscute plante psihotrope care îndeplinește diferite funcții, mai ales în exercitarea ritualurilor magiei. Fiind utilizată în cadrul diferitor ritualuri de găsimire a ursului, de îmbogățire, de fertilitate, de ajutor la dans etc., mătrăguna este utilizată astfel în practici magice, iar ritualurile în care este implicată aceasta apar încă de la săparea plantei: mătrăguna, conform tradiției populare, trebuie săpată de șapte femei, dintr-o pădure unde nu se aude cântatul cocoșilor; în unele practici, fetelor care sapă mătrăguna le sunt luate hainele și astfel rămân dezbrăcate, observându-se impactul unei nudități magice, pe care fetele nu trebuie să o tulbure, întrucât orice zgomot ar putea anula efectul magic al mătrăgunei. Dacă ne referim la antropomorfismul acestei plante, multe credințe susțin că partea mătrăgunei care conține otrava cea mai puternică este acea parte a rădăcinii care seamănă cu forma unei mâini sau cu un chip de diavol.

² Mircea Eliade, *Șamanismul și tehnicile arhaice ale extazului*, Editura Humanitas, București, 1997.

³ Patrick Drouot, *Șamanul, fizicianul și misticul*, Editura Humanitas, București, 2003, pp. 62-63.

Așa cum susțina legenda pe care o expune Pamfil Bilțiu citându-l pe Ion Vancea, „la origine, mătrăguna a fost o fată, fapt ce ne evidențiază înaltul grad de antropomorfizare a buruienii. Ca urmare a încălcării unei interdicții, prin blestem, această fată mare a fost metamorfozată în plantă și blestemată să nu mai poate fi femeie și să stea în codrii singură. [...] Legenda ne certifică, așa cum sublinia Mircea Eliade, legătura ei cu sexualitatea neînceptă, cu virginitatea.”⁴

De multe ori, mătrăguna a fost confundată cu măselarița, însă aceasta din urmă nu avea efect puternic ca al mătrăgunei, fiind folosită în mod special în anumite remedii medicale; involuntar, consumată în exces, aceasta ar fi provocat un somn puternic sau chiar nebunie (de aceea, în limbajul popular se numește și *nebunariță*) prin paralizarea centrilor nervoși, mai ales atunci când aceste plante erau combinate cu alcoolul (în special cu vinul sau țuica). De aceea, există multe legende în Bucovina, aflate de la respondenții intervievați, cu privire la certurile provocate de băutura otrăvită: de pildă, fiindcă în Bucovina a existat o comunitate numeroasă de evrei, considerându-i pe aceștia că sunt afaceriști și că înșală în afaceri, românii au spus despre „jidani” că ar otrăvi băutura cu anumite substanțe toxice (mătrăgună, opium, cucută etc.). Andrei Oișteanu demontează însă această legendă despre evrei cu exemple obiective, însă nu vom intra în detalii prea mari (vezi *Imaginea evreului în cultura română*, capitolul *Legenda otrăvirii băuturilor* pp. 185-195): utilizarea plantelor psihotrope în cadrul băuturilor alcoolice avea un motiv obiectiv: de a le face mai tari; preoții ortodocși bucovineni însă îi acuză pe evrei că ar vinde prea multă băutură românilor, tocmai pentru că aceste plante din băuturi provocau dependență. În acest sens, în folclorul literar există multe doine și balade care se păstrează până astăzi și care surprind tânguirea și tristețea românilor care au fost „trași pe sfoară” de cârciumarii evrei („jidovi”). Același lucru se întâmpla însă la toți cârciumarii din Regat sau la vrăjitoare, însă evreii erau desconsiderați în mod special, fiind o minoritate și profitând, așa cum susțin românii, de patima băuturii acestora, loviți astfel de fatalitate.

În termenii psihologiei analitice freudiene, plantele psihotrope ar putea ajuta la o manifestare a suprimării *angoasei în cadrul civilizației*, prin crearea unui spațiu psihic în care omul primește o libertate absolută, o stare asemenea unui vid psihologic în care se simte în extaz, într-un proces de așa-numită regăsire a unui echilibru interior. Acest lucru se poate observa și în cadrul multor mișcări de masă culturale sau *contra*-culturale (cum ar fi, de pildă, mișcarea *hippie*), în cadrul cărora, adepții consumă halucinogene în diferite ritualuri, formând astfel un cadru ocult în interiorul căruia au loc numeroase experiențe, prin care se realizează în special, conform acestora, ieșiri fizice din câmpul corporalității. Consumul acestor opiacee vine la pachet cu un nonconformism sexual, așa cum vom vedea, mai târziu, că se petrece în acțiunea romanului *Orbitor*, scris de Mircea Cărtărescu.

Consumul plantelor psihotrope și a narcoticelor nu conduce către ideea de eliminare a sacrului din cadrul mentalului colectiv. Din contra, așa cum observăm în cadrul folclorului și al mitologiilor, în interiorul societăților conduse de șamani sau în

⁴ Pamfil Bilțiu, *Studii de etnologie românească*, vol. 2, Editura Saeculum I.O., București, 2004, p. 82.

cadrul grupurilor în care există vraci sau oameni care au fost inițiați prin anumite experiențe extatice, consumul opiaceelor este asociat cu existența anumitor delimitări ale sacralității, în care se întâlnește o spiritualitate care se raportează la un ezoterism pe care specialiștii îl pun fie pe seama unei revelații cu adevărat credibile pe baza căreia s-a format astfel la un moment dat o religie sau, de cealaltă parte, pe baza unui delir psihotrop, așa cum susține, de pildă, Corin Braga: „În definitiv, nicio religie nu s-a constituit printr-o manifestare nemijlocită și continuă, măsurabilă fizic, a sacrului în fața unei mase compacte de oameni, ci intermediat, prin revelațiile avute de un profet sau de un mesia. Or, cine poate decide cât din aceste revelații sunt viziuni credibile ale unei suprarealități efective sau sunt halucinații psihologice și deliruri psihotrope, cât sunt transcrieri fidele și cât sunt adaptări și sistematizări ulterioare, sau invenții pure?[...] Refulat de mentalitatea pozitivistă, raționalistă și atee, sacrul se întoarce prin religii *New Age* în care plantele halucinogene și cercetările asupra aparatului cerebral contribuie în egală măsură la deconspirarea certitudinii realității.”⁵

Adela Dinu observă într-un articol despre opiomanie în romanul *Orbitor* al lui Mircea Cărtărescu efectele negative ale consumului macului în exces într-o societate de țărani, care îi face pe aceștia să iasă din spațiul comun și să se comporte într-un mod brutal și animalic, încercând o sexualitate profanatoare prin nerespectarea multor tabu-uri existente în mentalul colectiv, încălcând astfel cultul strămoșilor din munții Rodopilor. Pentru a restabili ordinea universală în cadrul anului macului, este necesară o criză sacrificială, printr-o practică ritualică: umbra unui copil în formă de cruce trebuie să se „sacrifice” în apele învolburate ale Dunării. Purificarea totală are loc atunci când comunitatea se mută într-un alt spațiu, unde poate scăpa astfel de zona malefică în care au consumat macul, ca element care a declanșat întregul haos halucinogen: „*Și toți, flăcăi și fete, gospodari și neveste, și-au scos bundele și cămeșile și s-au împreunat de-a valma, printre câini și copii, mamă cu fiu, tată cu fiică, frate cu soră, și-așa au ținut-o, cu pupilele largi cât irișii ochilor, cu o sudoare limpede și-nghetată picurându-le de pe obraji, până când moartea s-a arătat, întâi blândă ca suculele de struguri, apoi aspră ca vinul negru.*”⁶ Pare a exista aici un exemplu de intoxicație involuntară, la fel cum s-a întâmplat de pildă, într-o povestire relatată de Oișteanu, în care un grup de oameni din Antichitate, din zona Mării Negre au fost „infestați” cu stări de nebunie din cauza consumului unei mieri provenite de la niște albine care își luau nectarul din floarea de rododendron, bogată în substanțe psihotrope. Un alt exemplu de intoxicație periculoasă, de data aceasta cu o substanță asemănătoare LSD-ului, a putut fi observat în Europa în consumul pâinii, încât țărani nu au știut că așa-numita ciupercă a *cornului-de-secară* conținea substanțe psihotrope puternice; la fel se întâmpla și cu neghina; existența substanței afrodisiace în conținutul acestei ciuperci a făcut ca din consumul involuntar să se transforme ulterior, într-unul voit; ajungând și în spațiul românesc, *cornul secarei* a fost utilizat, așa cum am văzut mai sus în cazul cârciumarilor, în prepararea rachiurilor, de aceea există așa-

⁵ Corin Braga, *Shamanismul postmodern (cazul Carlos Castaneda)*, Caietele Echinoc, Universitatea Babeș Bolyai, Cluj-Napoca, 2005, p. 8 și p. 84.

⁶ Mircea Cărtărescu, *Orbitor. Aripa stângă*, București, Humanitas, 2004, *apud* Adela Dinu, *Anul macului. Opiomanie și criză sacrificială*, Revista Transilvania, Sibiu, nr. 11, 2009, p. 79.

numita *secărică*, o băutură alcoolică realizată din seară și alte plante, existând numeroase cazuri de intoxicare colectivă, dacă seara din care era realizată băutura conținea ciuperca numită mai sus, ajungându-se, în cele din urmă la boala numită *ergotism*.

O altă plantă cu efecte halucinogene este cânepa (sau așa cum este cunoscută în altă variantă, *cannabis*-ul). Nu este vorba, în primă fază a utilizării acesteia pe teren românesc despre *cannabis indica*, varianta foarte puternică în substanțe psihoactive pe care o cunoaștem noi astăzi. Inițial, conform studiilor lui Oișteanu, traci foloseau pe teritoriul țării noastre un soi de semințe de cânepă pe care le utilizau la evenimente importante din viața acestora (nuntă, petreceri, înmormântări etc.): aruncate în focurile ritualice în jurul cărora se strângeau, aceste semințe emanau un miros puternic care oferea o stare de euforie și de veselie asemenea celei provocate de consumul vinului. În rest, cânepa cultivată în spațiul carpato-dunărean era utilizată ca plantă textilă, însă s-au produs de-a lungul timpului numeroase polemici, întrucât inițial se credea că există două specii, *cannabis indica* și *cannabis sativa* (în Europa). Unii specialiști au ajuns însă la concluzia că este de fapt aceeași specie, însă în funcție de condițiile climaterice, cea care se cultivă în India este mult mai bogată în substanțe psihotrope. Andrei Oișteanu expune cea mai veche atestare documentară a ritualurilor de utilizare a semințelor de cânepă în spațiul carpato-dunărean, încă din secolul al V-lea, conform lui Herodot, în cadrul unui ritual funerar, unde se construiau corturi speciale exercitării ritualurilor de fumigație cu *cannabis*: „Sciții iau așadar sămânță de cânepă, se strecoară sub cortul făcut din pături și aruncă sămânța peste pietrele încinse. Sămânța aruncată [peste pietre] scoate un fum parfumat și se face atâta abur, încât nicio baie elinească de abur n-ar putea să o întreacă. Amețiți de dogoarea aburului, sciții se apucă să urle. Aceasta ține loc de baie, căci trupul nu și-l spală cu apă niciodată (Herodot, *Istorie*, IV, 73-75).”⁷

Specialiștii susțin însă că Herodot confundă aici două obiceiuri distincte: este vorba atât despre realizarea unei așa-numite băi cu abur, un ritual de purificare a populației pe de o parte, dar și o manifestare din cadrul ritualului de înmormântare, unde sciții, aflați sub influența aburului rezultat din semințele de cânepă scoteau anumite urlete, pe care specialiștii le-au considerat a fi bocete, prin care se credea că poate fi alungat de la aceștia spiritul mortului.

În folcloristica românească, macul este o altă plantă cu proprietăți psihotrope; de pildă, acesta era utilizat ca remediu pentru insomnii, în combinație cu vinul. O altă legendă consemnată de Oișteanu, citându-l pe Mircea Mihăieș, este reprezentată de modalitatea în care femeile ardelence își adormeau copiii, oferindu-le mac într-o batistă pe care o răsuceau bine, iar apoi copiii „sugeau ca niște vițeluși cumiți”. După acest consum, copiii adormeau aproape instant.

Nu putem neglija nici legătura dintre lumea văzută și cea nevăzută, la baza căreia narcoticele au reprezentat o posibilitate de îndeplinire a unor practici magico-ritualice. Un exemplu elocvent pot fi colăceii-mucenici care se fac pe data de 9 martie și care la

⁷ Andrei Oișteanu, *Ordine și haos. Mit și magie în cultura tradițională românească*, ediția a II-a, revăzută, adăugită și ilustrată, Editura Polirom, Iași, 2013, p. 438.

bază se pregăteau din semințe de cânepă și se dădeau „de sufletul morților”. Genul acestor colăcei care se realizează cu lapte, miere și la care se adaugă o plantă narcotică poartă denumirea, conform lui Andrei Oișteanu, de „prăjitura morților” (dacă ne orientăm atenția asupra legendelor și a literaturii, vom vedea că există numeroase povestiri în care sunt prezente narcoticele: de pildă „pentru a putea pătrunde în Infern, Enea îi oferă Cerberului o turtă de făină cu miere și foi de mac (*Papaver somniferum*). Dragonul care păzea grădina Hesperidelor este răpus dându-i-se miere amestecată cu opium (Virgiliu, Eneida), iar dragonul care păzea „lâna de aur” este învins după ce Iason „îl stropește cu iarbă cu soc adormitor” (Ovidiu, *Metamorfoze*, VII). [...] Ulise invocă sufletele morților făcând o libație de făină, apă, miere și vin (Homer, *Odiseea*, XI, 34-37).”⁸ În mitologiile universale, s-a format o regulă prin care zeii purtau o cunună făcută dintr-o plantă narcotică pe care și-o administrau adepții zeului respectiv; de aceea, de pildă, la Dionysos exista pe cap o cunună de iederă și de viță-de-vie; în mitologia românească, ielele aveau pe frunte o cunună realizată din flori de mac, iar în mână au fuiuare din cânepă pe care le torc; alte variante chiar în părul acestora se regăsește cânepa.

Hașișul, un extract din planta de *cannabis indica* în combinație cu opiumului, reprezintă unul dintre cele mai puternice droguri asupra cărora au insistat atât vracii de-a lungul timpului, cât și scriitorii care l-au descris în studiile sau în operele lor. Charles Baudelaire susținea despre acesta că ar fi asemenea unui *diabol dezordonat* și că are un efect care îl întrece cu mult pe acela al opiumului. Este interesantă și etimologia cuvântului care la origine se numea *kiphos*, cu variantele *kief*, *kif*. Pornind de la acest lucru, putem ajunge și la semnificația argotică a românescului *chef*: *a trage un chef cu cineva*, deci a se simți bine și a trăi într-o atmosferă euforică, ce te face să uiți de probleme. Andrei Oișteanu explică că *a face un chef* nu înseamnă doar o abundență de mâncare și băutură, iar ca exemplu oferă un citat din povestea *Ivan Turbincă* a lui Ion Creangă, unde personajul *chefuiește* în iad cu dracii, prin consumul de tutun, alcool puternic, muzică și multe femei. Hașișul produce astfel o beatitudine absolută care însă poate fi letală, chiar dacă unii au asemănat efectele hașișului cu vederea paradisului. Efectele hașișului pot fi însă și negative și au fost consemnate în cadrul anumitor practici realizate de șamani sau vrăjitori; în cadrul transei extatice, aceștia, prin intermediul hașișului, mimează moartea simbolică și renașterea pentru salvarea lumii, practică întâlnită chiar și în ritualul călușarilor care uneori realizau anestezii cu ajutorul semințelor provenite de la cânepă. La vracii din spațiul românesc aceste transe se aseamănă cu cele ale șamanilor africani, ca semnele care apar și în cazul epilepsiei: „mimică, tremurături ale membrelor, zbateri convulsive, cădere la pământ și un somn letargic (mortuis similiores) de câteva ore. Când se trezește, vrăjitorul își povestește visele. [...] În practicile lor ritual-terapeutice, călușarii se folosesc și de anumite plante medicinale, unele cu virtuți psihotrope: mai ales pelin, dar și usturoi, avrămeasă, sânziene etc.”⁹

⁸ *Ibidem*, p. 476.

⁹ *Ibidem*, p. 470.

Dacă raportăm toate plantele psihotrope prezentate până acum la mitologie, vom observa că acestea, de la începutul lumii, au fost un produs rezultat sub influență demonică, întrucât unele legende susțin că la începutul lumii, în urma pasului diavolului creștea mătrăgună, ciunăfaie și alte plante cu proprietăți negative, iar pe unde călca Dumnezeu creșteau doar flori. Dacă omul a învățat să utilizeze plantele psihotrope și în scopuri medicinale sau magico-rituale, nu trebuie să ne mire, întrucât raportat la mitologia cosmogonică a nașterii lumilor, la baza universului a stat frăția gemelară primordială a Fârtatului și Nefârtatului care se generau reciproc din haosul primordial; ce crea unul, celălalt distrugea, fapt care dovedește, din punct de vedere mitologic, că la începutul lumii a fost un eveniment care a făcut ca produsul creației ulterioare să nu fie pur, să fie alterat și astfel omul a trebuit să găsească diverse soluții.

Licorile sau alifiile halucinogene nu lipsesc din legendele poporului român, fiind întâlnite mai ales în legendele legate de vrăjitoare și de femei în general care fac farmece. Vrăjitoarele se dau cu o alifie (unsoare în limbaj popular), pentru a le facilita ieșirea cu ușurință pe horn, după care încăleacă pe o coadă de mătură. Se poate observa în această credință o practică a așa-numitului *regressum ad uterum*, prin care vrăjitoarele, chinându-se să iasă pe hornul strâmt, ies în văzduh ca într-un nou univers în care, în mod halucinant sau nu, zborul acestora devine magic.

Culianu¹⁰, în studiile sale despre magie și ritualuri ale vrăjitoarelor, susține că femeile care făceau vrăji ungeau cu alifii realizate din substanțe narcotice chiar și cozile de mătură pe care ar fi trebuit să zboare, iar astfel putem observa anumite aspecte erotico-magice în aceste practici: prin încălecare pe coada măturii sau pe limbile de meliță, vrăjitoarele sunt puse în situația de a strânge între coapse lemnul respectiv, iar astfel proprietățile psihotrope ale alifiei cu care a fost uns lemnul puteau fi transferate asupra psihicului acestora, prin contactul alifiei cu zona intimă sensibilă, fapt care le făcea să delireze, să aibă experiențe orgasmice și chiar să își imagineze că pot zbura.

Multe dintre plantele psihotrope au fost folosite de-a lungul timpului controlat, mai ales de către persoane inițiate sau de către vrăjitori, care au vrut să trăiască întâmplări supranaturale, ajungând până la așa-numita *catalepsie*, ca o manifestare a unei practici prin care corpul se desprinde temporar de suflet.

Fie că sunt utilizate controlat, fie că are loc intoxicarea involuntară așa cum am observat în exemplele de mai sus, cert este că plantele psihotrope au reprezentat un instrument prin care, inițiați sau nu, oamenii au experimentat, pe lângă efectele medicale și „leacurile băbești” o realitate metafizică, o senzație de descătușare de sinele imediat și de încercare a unor stări absolute la limita dintre real și supranatural.

În folcloristica românească, plantele psihotrope au reprezentat un prilej de dezvoltare a unui sistem complex de credințe și ritualuri prin intermediul cărora omul, fie a fost victima efectului psihic negativ al acestora, fie a reușit să le învețe simbolistica și să le utilizeze în scop personal, în diferite practici magice sau tratamente. Mitologia românească a demonstrat, atunci când vorbim de mătrăgună, măselariță, corn de secară,

¹⁰ Ioan Petru Culianu, *Eros și magie în Renaștere. 1484*, prefață de Mircea Eliade, Editura Nemira, București, 1999.

câneapă, mac, cannabis, hașiș sau de alte plante și substanțe asemănătoare, că trăind în bună comuniune cu natura, omul arhaic a reușit întotdeauna să îi interpreteze semnele și să îi cunoască bunul mers. Cunoașterea plantelor psihotrope nu trebuie înțeleasă așadar ca un act ce ține de intimitate, ci pornind de la surse istorice, literare sau antropologice, este necesar să înțelegem rolul pe care narcoticele le-au avut în viața omului.

BIBLIOGRAFIE

- Bilțiu, Pamfil, *Studii de etnologie românească, vol. 2*, Editura Saeculum I.O., București, 2004.
- Braga, Corin, *Shamanismul postmodern (cazul Carlos Castaneda)*, Caietele Echinox, Universitatea Babeș Bolyai, Cluj-Napoca, 2005.
- Culianu, Ioan Petru, *Eros și magie în Renaștere. 1484*, prefață de Mircea Eliade, Editura Nemira, București, 1999.
- Dinu, Adela, *Anul macului. Opiomanie și criză sacrificială*, Revista Transilvania, Sibiu, nr. 11, 2009.
- Drouot, Patrick, *Șamanul, fizicianul și misticul*, Editura Humanitas, București, 2003.
- Eliade, Mircea, *Șamanismul și tehnicile arhaice ale extazului*, Editura Humanitas, București, 1997.
- Malinowski, Bronislaw, *Magie, știință și religie*, Editura Moldova, Iași, 1993.
- Oișteanu, Andrei, *Ordine și haos. Mit și magie în cultura tradițională românească*, ediția a II-a, revăzută, adăugită și ilustrată, Editura Polirom, Iași, 2013.